Istina kakva jest
(The Truth As It Is)

Language: Bosnian

British Library Cataloguing in Publication Data
A catalogue record for this book is available from the British Library

ISBN: 978-1-909285-69-9
© Copyright 2020 The World Federation of KSIMC

First Edition, 2020
Language: Bosnian

Published By
The World Federation of Khoja Shia Ithna-Asheri Muslim Communities
Registered Charity in the UK No. 282303
The World Federation is an NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council (ECOSOC) of the United Nations

Islamic Centre, Wood Lane, Stanmore, Middlesex,
United Kingdom, HA7 4LQ
www.world-federation.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations quoted in articles or reviews.

THE WORLD
FEDERATION
OF KSIMC

Džafer El Hadi

Istina kakva jest

Pisac: Džafer Al Hadi
Naslov originala: The Truth As It Is
Izdavač: Ahl Al-Bayt World Assembly
Godina štampanja: 2020

SADRŽAJ

قال رسول الله صلى الله عليه وآله

إنّي تاركٌ فيكم الثقلين ما إن تَمَسَّكم بهما لن تضلّوا بعدي: كتابَ الله وعترتي أهلَ بيتي، لن يفترقا حتى يردا عليّ الحوضَ

Božiji Poslanik, s.a.v.a., kaže:

"Zaista, ostavljam vam dvije dragocjenosti [thaqalayn]; Knjigu Allahovu i moje potomstvo ['itrah], moju porodicu [Ehlu-l-bejt]. Ako se njih čvrsto budete držali, nikada nećete zalutati. Ovo dvoje neće se odvojiti sve dok me ne sretnu na vrelu [hawd] Kevser."*

----

*Neki izvori ove predaje: Al-Hakim an-Nayshaburi, *Al-Mustadrak 'ala s-Sahihayn* (Bejrut), sv. 3, str. 109-110, 148, 533; Muslim, *As-Sahih*, (engleski prijevod), knjiga 31, hadis 5920-3; At-Tirmidhi, *As-Sahih*, sv. 5, str. 621-2, hadis 3786, 3788; sv. 2, str. 219; An-Nasa'i, *Khasa'is 'Ali ibn Abi Talib*, hadis 79; Ahmad ibn Hanbal, *Al-Musnad*, sv. 3, str. 14, 17, 26; sv. 3, str. 26, 59; sv. 4, str. 371; sv. 5, str. 181-182, 189-190; Ibn al-'Athir, *Jami 'al-Usul*, sv. 1, str. 277; Ibn Kathir, *Tafsir al-Qur'an al-Azim*, sv. 6, str. 199; Nasir ad-Din al-Albani, *Silsilat al-Ahadith as-Sahihah* (Kuvajt: Ad-Dar as-Salafiyyah), sv. 4, str. 355-358.

PREDGOVOR IZDAVAČA ARAPSKOG IZDANJA

Ostavština Ehli-bejta, koju je održala njihova škola, a njihovi sljedbenici sačuvali od propadanja, predstavlja sveobuhvatnu školu koja uključuje razne grane islamskog naučavanja. Ova škola uspjela je potaknuti svijest onih koji su u početku bili spremni prihvatiti upute Ehli-bejta te muslimanskom Ummetu predstaviti eminentne učenjake koji su, prateći nepokolebljive korake Ehli-bejta, bili dobro upoznati sa stavovima i pitanjima različitih pravaca u islamu i različitih intelektualnih struja unutar i izvan muslimanske zajednice, te su kroz vijekove postojanja bili sposobni pružiti izvrsne i neosporive odgovore i rješenja.

S obzirom na preuzete odgovornosti, Svjetska unija Ehli-bejta, a.s.,[1] preuzela je na sebe inicijativu da stane u odbranu svetosti božanske misije te njene stvarnosti koju su sljedbenici različitih frakcija i antiislamskih tekovina pokušali pomutiti. Unija je radila po uzoru na praksu Ehli-bejta, a.s., i sljedbenika njihove pravovjerne škole koja se uvijek suočavala sa takvim neprekidnim izazovima, te se u svakom vremenu nastojala primjereno suprotstaviti neprijateljima.

Istraživanja sadržana u tekstovima učenjaka ehli-bejtske škole su u tom smislu vrlo jedinstvena, jer sadrže znanje koje se zasniva na razumu i jasnom dokazu, izbjegavajući lične prohtjeve i opovrgavajući fanatizam, te pozivajući se na učene stručnjake i mislioce kroz govor zasnovan na razumu i zdravoj primordijalnoj prirodi čovjeka.

---

[1] a.s. je skraćenica za "alayhim, alayhima, alayhi ili alayha al-salam". U ovoj knjizi korišten je nakon spominjanja imena svetih ljudi označavajući "neka je mir na njih, njega ili nju".

Svjetska unija Ehli-bejta, a.s., je onima koji su u potrazi za istinom nastojala pružiti novu razinu takvih bogatih iskustava kroz skup istraživanja i pisanih djela koja su načinili savremeni učenjaci ehli-bejtske škole i drugi autori kojima je Svemogući Allah darovao blagoslov pridruživanja ovoj školi. Pored toga, Unija je objavila i izvršila korekturu brojnih knjiga starih šiijskih učenjaka, s nadom da će ove knjige biti prigodni izvori za one koji tragaju za istinom te da će im omogućiti da spoznaju činjenice koje cijelom svijetu pruža izvorna škola Ehli-bejta, a.s., u vremenu kada intelektualci dostižu savršenstvo a duše i duhovi su strelovito i nedvojbeno međusobno povezani. Svjetska unija Ehli-bejta, a.s., izražava posebnu zahvalnost njegovoj ekselenciji šejhu Džaferu el-Hadiju, autoru ove knjige, te svim ljudima koji su doprinijeli ovom projektu. U konačnici, ulažemo nadu da smo ispunili dio naše dužnosti prema zadaći od našeg Gospodara koji je:

أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

"...Poslao Poslanika Svoga s uputom i vjerom istinitom da bi je uzdigao iznad svih vjera; a Allah je dovoljan Svjedok." (48/28)

Svjetska unija Ehli-bejta, a.s.
Odsjek za kulturu

POTREBA ZA MEĐUSOBNIM UPOZNAVANJEM

U časnom Kur'anu se kaže:

إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا

"Mi smo vas stvorili od muška i ženska, i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali." (49/13)

Kada je islam spušten, narodi su bili toliko razjedinjeni da su jedni druge zanemarivali. Pored toga, upuštali su se u međusobno sukobljavanje i prepiranje. Kada se islam proširio među tim ljudima, neznanje jednih o drugima pretvorilo se u međusobno poznavanje, rivalstvo se pretvorilo u saradnju, a distanciranje u uzajamne odnose. Ova promjena predstavlja jednu od blagodati monoteističke pouke islama koja je bila ključni motiv za pojavu velikog i ujedinjenog Ummeta, a koji je svijetu donio veličanstvenu kulturu i zaštitio ljude od zla ugnjetača i tiranina, te stekao uvažavanje u očima svijeta, dok je u očima svih despota i uobraženih moćnika postao predmetom strahopoštovanja.

Ova promjena pripisuje se jedinstvu i prisnim odnosima unutar ovog Ummeta, koji je nadilazio etničke razlike te razlike u mišljenjima, kulturama, običajima ili tradicijama. Zajednički stav koji su postigli o principima, osnovama, obaveznim praksama i dužnostima doprinio je postizanju jedinstva. Nesumnjivo je da je u jedinstvu moć, dok je u razjedinjavanju slabost.

Ovaj novi razvoj trajao je određen period. Nakon toga, jedinstvo i poznanstvo preobrazili su se u razdor, tako da su ljudi počeli da se udaljavaju jedni od drugih, razumijevanje se pretvorilo u neprijateljstvo, a različiti pravci su započeli kampanje protiv nekih drugih pravaca.

Kao rezultat, Ummet je izgubio moć, njegova snaga je iščezla, a tirani su omalovažavali Ummet koji je nekada uživao status preteče i predvodnika. Ovakvo stanje omogućilo je lisicama i vukovima da se slobodno kreću u njihovim zemljama; dok su tuđinci koje je Svemogući Allah prokleo, a ljudski rod odbacio stekli kontrolu nad različitim dijelovima njihove zemlje. Tako su postignuća Ummeta oteta, njegova svetost narušena, a njegova čast postala predmetom samilosti nemoralnih. Posljedice su se očitovale u neprekidnim kolapsima, porazima i unazađivanju koji su u prošlosti pogodili Andaluziju, Buharu, Semerkand, Taškent i Bagdad, a danas pogađaju Palestinu i Afganistan.

Kao posljedica ovoga, vapajima Ummeta više se niko ne odaziva, a njegovi pozivi u pomoć ostaju bez odgovora, jer bolest je jedno, a lijek je nešto drugo. Svemogući Allah je predodredio da se ništa ne događa bez uzroka i "posljednji posao ovog Ummeta može biti riješen samo ako se riješi njegov prvi posao".

Zar nije sada, kada se muslimanska zajednica suočava sa najgnusnijim i najžešćim kampanjama koje za metu imaju njeno postojanje, doktrine i jedinstvo, koristeći sredstva koja imaju za cilj da naštete intelektualnoj koegzistenciji i uzajamnom prilagođavanju različitih islamskih pravaca, pravo vrijeme kada muslimani svijeta trebaju da se ujedine i osnaže međusobne odnose? Različite škole u islamu imaju zajedničke principe i smatraju časni Kur'an i časni Sunnet[2] izvorima prava te vjeruju da je Svemogući Allah Jedan i Jedini Gospodar, da je Muhammed, s.a.v.a.,[3] njihov Poslanik, te da je Budući svijet konačno odredište. Pored toga, svi muslimani

---

[2] "Časni Sunnet" odnosi se na riječi, djela, i potvrde Poslanika Muhammeda, s.a.v.a.

[3] Akronim s.a.v.a. označava "sallallahu 'alayhi wa alihi", a u ovoj knjizi se koristi pored imena časnog Poslanika te ima značenje "neka je blagoslov Allahov na njega i njegovu porodicu".

obavljaju iste vjerske obrede poput namaza, posta, hodočašća u Svetu Kuću Božiju u Mekki, davanja milostinje, borbe protiv neprijatelja islama te pridržavanja onoga što se smatra dozvoljenim, a napuštanja onoga što je islamom zabranjeno, svi dijele ljubav prema časnom Poslaniku i njegovoj porodici – mir neka je na njih – i svi se udaljavaju od neprijatelja, iako jačina njihovih osjećaja po ovom pitanju može biti različita.

Dakle, različiti pravci u islamu su poput prstiju jedne ruke koji, iako različite dužine, širine, i oblika, formiraju jednu cjelinu; ili su poput tijela koje ima mnogo svojih dijelova različitih oblika i formi, ali svi ti dijelovi sarađuju da bi potakli fizičku aktivnost čovjeka.

Poređenje islamskog Ummeta sa rukom ili tijelom može se smatrati pokazateljem gore navedene činjenice.[4]

U prošlosti su učenjaci različitih škola i tokova u islamu živjeli jedni pored drugih bez ikakvih nesuglasica. U mnogim prilikama su sarađivali; objašnjavali su jedni drugima svoje teološke knjige ili knjige pravnih znanosti; prisustvovali predavanjima jedni kod drugih; aplaudirali jedni drugima; međusobno su se podržavali; dozvoljavali su jedni drugima da prepričavaju svoje izvještaje; tražili su jedni od drugih dozvolu da citiraju predaje iz njihovih knjiga; obavljali su molitvu zajedno; jedni druge predvodili u namazu; priznavali su pobožnost jedni drugih; te su priznavali međusobno različita stajališta. Pored toga, sljedbenici različitih pravaca u islamu živjeli su zajedno, u prijateljskim odnosima, kao da među njima nisu postojala neslaganja, a kada bi učenjaci koji pripadaju jednom pravcu kritizirali one druge, nerijetko bi to činili

---

[4] Ovo je aluzija na poznato kazivanje časnog Poslanika: “Muslimani su kao jedno tijelo; kada jedan organ osjeća bol, drugi organi dijele tu bol nesanicom i groznicom.” (*Riyad al-Salihin*, str. 167) Zabilježeno je da je on – mir neka je na nj i njegovu porodicu – također rekao: “Zaista, muslimani su kao jedna ruka protiv svojih neprijatelja.” (*Bihar al-Anwar*, 28:104)

sa krajnjim poštovanjem, uvažavajući pravila naučne i objektivne diskusije.

Postoje mnogobrojni neosporivi historijski dokazi takvih istinskih saradnji kroz koje su muslimanski učenjaci uspjeli obogatiti islamsku kulturu te pružiti izvrstan primjer slobode različitih pravaca kojom su privukli pažnju i zavrijedili poštovanje cijelog svijeta.

Štaviše, nije bilo nemoguće za učenjake muslimanske zajednice da održavaju zajedničke sastanke i razmjenjuju gledišta smireno, objektivno, iskreno i sa dobrim namjerama, te da raspravljaju o međusobnim neslaganjima i da u tom smislu dobro poznaju dokaze i svjedočenja iz drugih pravaca.

Također je dobro i razumno da svaka škola u islamu predstavi svoja uvjerenja i ideje slobodno i otvoreno, tako da lažne optužbe i argumenti izazvani protiv bilo kojeg pravca mogu biti svima poznati te da svi mogu uvidjeti sličnosti i razlike kako bi shvatili da imaju mnogo toga zajedničkog i da tačke neslaganja ne mogu utjecati na jedinstvo niti im spriječiti međusobno zbližavanje.

Djelo koje je pred vama jedan je korak na tome putu. Nadamo se da će ono biti dobar pokazatelj istine u njenom pravom smislu, tako da svi mogu spoznati istinu onakvom kakva ona jeste.

Svemogući Allah je zaštitnik svakog uspjeha.

ŠIITSKI MUSLIMANI DŽAFERIJSKOG MEZHEBA

(1)

Šiitski muslimani ili samo "šiije" čine oko jednu petinu od ukupnog broja muslimana. Njihovi historijski korijeni sežu od ranih faza islama kada je Svemogući Allah objavio ajet:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَـئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

“A oni koji vjeruju i čine dobra djela – oni su, zbilja, najbolja stvorenja.” (98/7)

Taj je dan Božiji Poslanik u prisustvu svojih ashaba položio svoju ruku na Alija ibn Abu Taliba i rekao: “O Ali, ti i tvoje šiije (sljedbenici) najbolja ste stvorenja.”[5]

Sljedbenici ove škole u islamu, koja se pripisuje Imamu Džaferu al-Sadiku, zbog njihovog slijeđenja njegovog pravnog učenja također se nazivaju i šiijama.

(2)

Šiitski muslimani najviše naseljavaju Iran, Irak, Pakistan, Afganistan i Indiju. Rašireni su u velikom broju i u državama Perzijskog zaljeva, Turske, Sirije, Libana, Rusije i republika bivšeg Sovjetskog Saveza, kao i u pojedinim evropskim zemljama, poput Engleske, Njemačke, Francuske, te u zemljama Amerike, Afrike i

[5] *Tefsir al-Tabari*.

Južne Azije. U navedenim zemljama imaju vlastite džamije i istraživačke, kulturne te društvene centre.

(3)

Šiitski muslimani pripadaju različitim nacijama i etničkim skupinama te se razlikuju po jeziku i boji kože. U miru i prijateljstvu žive sa svojom braćom pripadnicima drugih islamskih pravaca te s njima sarađuju u poštenju i iskrenosti u svim aspektima i na svim nivoima. U tom smislu, oni se ponašaju u skladu sa sljedećim svetim kazivanjem:

Časni Kur'an kaže:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

"Vjernici su samo braća." (49/10)

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى

"Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i bogobojaznosti." (5:2)

Prenosi se da je Božiji Poslanik rekao:

"Muslimani moraju djelovati kao jedna ruka."[6]

"Vjernici su poput jednoga tijela."[7]

(4)

Kroz historiju islama, šiitski muslimani su imali cijenjenu i zapaženu ulogu u odbrani islama i časnog muslimanskog Ummeta. Bili su na čelu mnogih vlada i osnivali mnoge države koje su značajno doprinijele

[6] *Musnad Ahmad,* 1:215.

[7] *Sahih al-Buhari*, Kitab al-Adab, str. 27.

islamskoj civilizaciji. Mnogi njihovi učenjaci i mislioci doprinijeli su unapređenju islamskih tekovina tako što su napisali na stotine hiljada pisanih djela i knjiga, malih i velikih, iz različitih polja, uključujući tumačenje časnog Kur'ana (*tefsir*), predaje od časnog Poslanika (*hadis*), doktrine, pravo, principe islamskog prava (*ilm al-usul*), etiku, provjeru zabilježenih hadisa (*ilm al-dirayah*), biografije prenosilaca (*ilm al-rijal*) hadisa, filozofiju, propovijedi, politiku, sociologiju, lingvistiku i umjetnost. Također su pisali knjige iz oblasti medicine, fizike, hemije, matematike, astrologije i drugih prirodnih znanosti. Pored toga, imali su ključnu ulogu u osnivanju mnogih nauka.[8]

(5)

Šiitski muslimani vjeruju u Allaha: Jednog, Jedinog, kojemu nema sličnog, koji je "vječno utočište za sve; koji nije rodio i rođen nije". Smatrajući Ga, dakle, previše Uzvišenim da bi bio tjelesan ili da bi imao stranu, prostor, vrijeme, izmjenu, kretanje, uzdizanje, spuštanje, ili ijednu drugu karakteristiku koja ne odgovara Njegovoj neuporedivoj Veličanstvenosti, Svetosti, Savršenstvu i Nadmoćnosti.

Oni vjeruju da nema drugog vrijednog obožavanja osim Svemogućeg Allaha, te da sve odluke i zakoni pripadaju Njemu, i da su sve vrste politeizma, otvorene ili prikrivene, ozbiljan prekršaj i neoprostiv grijeh.

Ova uvjerenja temelje na racionalnom promišljanju upotpunjenom Svetim Kur'anom i vjerodostojnim Sunnetom, bez obzira na izvor.

Kada je riječ o uvjerenjima, šiitski muslimani se ne oslanjaju na israilijate (neke tekstove iz Tore i Jevanđelja) niti na vatropoklonstvo, koji Svemogućem Allahu

---

[8] Pogledati: Sejjid Hasan al-Sadr, Ta'sis al-Shi'ah li 'ulum al-Islam (Šiije – osnivači islamskih znanosti).

pripisuju antropomorfne karakteristike, nepravdu, bezumnost i sujetnost – Uzvišen i Svemoćan je On – ili osuđuju poslanike koji su Božijom voljom u potpunosti zaštićeni od grijeha i nedoličnih zlih djela.

(6)

Muslimani šiije vjeruju da je Svemogući Allah Pravičan i Mudar; On je stvorio sve kroz pravdu i mudrost; dakle, ne postoji uzaludnost u Njegovoj kreaciji, uključujući neživo, biljke, životinje, ljudsku vrstu, nebo, ili zemlju, jer besmisao je u narušavanju pravde i mudrosti; a odsustvo pravde i mudrosti je negiranje božanskog postojanja, jer ideja božanstvenosti Svemogućeg Allaha iziskuje da je On izvor svih savršenih odlika i idealnih svojstava te da je On, Uzvišeni, slobodan od bilo kakvog nedostatka.

(7)

Muslimani šiije vjeruju da je Svemogući Allah, iz pravde i mudrosti, poslao poslanike i vjerovjesnike, kroz božansku Objavu im podario bezgrešnost i obuhvatno znanje, te ih poslao ljudskoj vrsti još od prvog dana ljudskog postojanja na Zemlji, kako bi ljudima ukazali na Pravi put i pomogli im da dostignu željeno savršenstvo te ih uputili ka pokoravanju Svemogućem Allahu, jer je to pokoravanje put do Dženneta i ono što ih vodi ka Njegovoj samilosti i zadovoljstvu.

Neki od najistaknutiji prijašnjih poslanika i vjerovjesnika su Adem, Nuh, Ibrahim, Musa i Isa, kao i oni na koje – mir neka je na sve njih – ukazuju časni Kur'an i časni Sunnet.

(8)

Muslimani šiije vjeruju da će svako ko se pokorava Svemogućem Allahu, ispunjava Njegove odredbe i povinuje se Njegovim zakonima u svim aspektima svog života biti nagrađen spasenjem (od Božije kazne), dobitkom (Božije nagrade) i zaslugom priznanja i podsticaja čak i ako je on ili ona “abesinski rob/robinja”. S druge strane, ko god izrazi neposluh prema Svemogućem Allahu, zanemaruje Njegove naredbe te se povinuje naredbama nekoga drugog osim Njega, taj će doista biti na gubitku, stradat će i zaslužiti osudu i kaznu, čak i ako je on ili ona poglavar/ka Kurejša, kako je to kazivano u poslaničkim predajama.

Također, muslimani šiije vjeruju da će se o Božijoj nagradi i kazni odlučiti na Sudnjem Danu, kada će svako biti pozvan na ispitivanje i polaganje računa, Sud Pravde (*al-mizan*) bit će uspostavljen i svjedočit će se Džennetu i Džehennemu. Sve navedeno slijedi nakon faze ispitivanja u kaburu (*musa'alat al-qabr*) i međusvijeta (*alam al-barzakh*).

Međutim, muslimani šiije odbacuju reinkarnaciju duša, što je stav onih koji negiraju Sudnji Dan, jer je takva ideja oprečna principima časnog Kur'ana i časnog Sunneta.

(9)

Muslimani šiije vjeruju da je Muhammed ibn Abdullah ibn Abd al-Muttalib – mir neka je na njega i njegovu porodicu[9] – posljednji, pečat i najomiljeniji od svih poslanika i vjerovjesnika. Svemogući Allah ga je zaštitio

[9] Kada god od Svemogućeg Allaha traže da Svoj blagoslov pošalje na časnog Poslanika Muhammeda, muslimani šiije džaferije se pridržavaju spominjanja i njegove porodice, jer, oslanjajući se na neke od najpouzdanijih sunijskih izvora i mnoge druge knjige, vjeruju da je to bila Poslanikova naredba.

od svih manjkavosti i omaški te sačuvao od činjenja bilo kakvih djela nepokornosti prema Njemu, ozbiljnih ili neznatnih, prije ili nakon njegova poslanstva, dok je širio Božiju Poruku ili u drugim prilikama.

Svemogući Allah objavio je Kur'an Poslaniku Muhammedu, s.a.v.a., kao vječiti ustav za ljude, a Božiji Poslanik, s.a.v.a., prenio je cjelokupnu poruku i ispunio svoju dužnost pošteno i iskreno, za nju žrtvujući sve, bez obzira koliko dragocjeno bilo.

Šiijski pisci su sakupili niz knjiga i istraživanja o životu Božijeg Poslanika, o njegovoj ličnosti, ponašanju, osobinama i mudžizama.[10]

(10)

Muslimani šiije vjeruju da je Sveta knjiga Kur'an objavljena Muhammedu, s.a.v.a., Poslaniku islama, preko meleka Džibrila časnog te da ju je zabilježila skupina značajnih ashaba[11], na čijem čelu je bio Ali ibn Abu Talib, dok je Poslanik bio živ i pod njegovim nadzorom i uputom. Ashabi su znali Kur'an napamet i imali dobro znanje o njemu, prebrojavali ga po poglavljima, ajetima, riječima i slovima, a zatim ga prenosili generacijama poslije njih. Časni Kur'an trenutno uče svi muslimani raznih pravaca, “u noćnim satima i tokom dva kraja jednog dana”. Čuvan je od dodavanja, brisanja, iskrivljivanja ili mijenjanja ijednog jedinog slova u njemu.

---

[10] Pogledati: Shaykh al-Mufid, *Kitab al-Irshad*; al-Tabrisi, *I'lam al-Wara bi-A'lam al-Huda*; al-Majlisi, *Bihar al-Anwar* (knjiga enciklopedija od 110 svezaka); Sayyid Muhsin al-Khatami, *al-Rasul al-Mustafa* (nedavno objavljena enciklopedija).

[11] Ashabi su drugovi časnog Poslanika, s.a.v.a., i, terminološki, svi koji su vidjeli, čuli, ili svjedočili Časnom Poslaniku bez obzira na njihovu starosnu dob. Međutim, postoje različita stanovišta o ovom pitanju. Za više informacija, pogledati: Ahmad Husayn Ya'qub, *The Conception of the Sahabah's Ultimate Decency*, prijevod Badr Shahin, Ansariyan Publications, Kom, 1999.

Na ovu su temu šiijski učenjaci napisali i obimna i sažeta djela.[12]

(11)

Muslimani šiije vjeruju da je Božiji Poslanik, s.a.v.a., prije preseljenja na Ahiret imenovao Alija ibn Abu Taliba kao svog namjesnika i vođu muslimana (Imama), da bi ih Ali politički vodio, intelektualno upućivao i rješavao njihove probleme.

U posljednjim godinama svog blagoslovljenog života i odmah nakon posljednjeg hodočašća (Hadždž), Božiji Poslanik, s.a.v.a., božanskom naredbom okupio je muslimane koji su bili obavili obrede Hadždža i u skupini od, prema pojedinim izvorima, više od stotinu hiljada na mjestu zvanom *Ghadir Khumm* proglasio Alija svojim nasljednikom. Nekoliko kur'anskih ajeta objavljeno je u vezi sa ovim bitnim događajem.[13]

Božiji Poslanik, s.a.v.a., također je naredio ljudima da se zakunu na vjernost Imamu Aliju, a.s., tako što bi se rukovali s njim. Značajne ličnosti od muhadžira (iseljenika iz Mekke), ensarija (stanovnika Medine) i cijenjenih ashaba su među prvima izrazili poštovanje i čestitali Imamu Aliju na njegovoj poziciji.[14]

---

[12] Pogledati sljedeće knjige: al-Zanjani, *Tarikh al-Qur'an*; Muhammed Hadi Ma'refat, *al-Tamhid fi Ulum al-Qur'an*.

[13] Kur'anski ajeti objavljeni ovom prilikom su:
“O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu – a Allah će te od ljudi štititi. Allah doista neće ukazati na Pravi put narodu koji neće da vjeruje.” (5/67)
“Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.” (5/3)
“Neko je zatražio da se kazna izvrši nad nevjernicima, koju niko ne može spriječiti.” (70/1-2)

[14] Pogledati: Allamah al-Amini, *al-Ghadir*, koji prenosi navode iz nekoliko historijskih knjiga i knjiga tefsira.

(12)

Muslimani šiije vjeruju da je Imam Ali imenovan božanskom odredbom da vodi muslimane nakon Božijeg Poslanika Muhammeda, s.a.v.a., i da preuzme sve odgovornosti koje je Poslanik imao za života – uključujući rukovođenje muslimanskom zajednicom, upućivanje na dobro, obrazovanje, podučavanje, pojašnjavanje vjerskih zakona, razrješavanje složenih intelektualnih problema i upravljanje bitnim društvenim pitanjima. To znači da on posjeduje odlike koje u javnosti ulijevaju povjerenje u njega onakvo kakvo je imao Poslanik, s.a.v.a., da bi mogao voditi narod na putu spasenja. Dakle, Imam ima iste odgovornosti kakve ima i Poslanik, izuzevši primanje Božije Objave i poslanstva, jer je poslanstvo zaključeno Muhammedom ibn Abdullahom, s.a.v.a., pečatom poslanika i vjerovjesnika, čija je vjera pečat svih vjera, čiji su zakoni pečat božanskih zakona, a čija je Knjiga pečat božanskih Knjiga.[15]

(13)

Muslimani šiije vjeruju da sve dok muslimanima treba izvorni lider i bezgrešni zaštitnik, neophodno je imenovanje drugih imama kao namjesnika Alijevih, a.s., i imama nakon Božijeg poslanika, s.a.v.a. Ovo vodstvo neophodno je za uspostavljanje izvorne islamske doktrine i upute, čuvanje principa vjerskih zakona i zaštitu osnova islama od opasnosti koje prijete i prijetile su svim božanskim vjerama i Božijim sistemima, tako da časni Imami, predodređeni da zauzmu različite uloge i preuzmu raznolike odgovornosti u raznim okolnostima, predstavljaju praktičan obrazac i program koji odgovara

[15] O ovome su šiijski autori napisali mnogobrojne knjige različitih opusa i stilova.

svim uslovima sa kojima se muslimanski narod može suočiti u budućnosti.

(14)

S obzirom na ovu činjenicu i božansku filozofiju, Muslimani šiije vjeruju da je Božiji Poslanik Muhammed, s.a.v.a., imenovao jedanaest imama koji će nakon Imama Alija, a.s., voditi muslimanski narod. Ovi imami se, zajedno sa Imamom Alijem, zovu dvanaest Imama.[16] U vjerovjesničkim predanjima i iskazima o budućnosti se u više navrata navodi broj i plemensko porijeklo (Kurejš) ovih Imama, iako su u pojedinim predajama njihova imena i pojedinosti o njima izostavljeni.

Neke od ovih predaja su spominjane u različitim zbirkama poput *Sahih al-Bukharija* i *Sahih Muslima*, dvije zbirke poslaničkih predaja koje sunijska škola u islamu smatra najvjerodostojnijim. U ovim dvjema knjigama navodi se da je Božiji Poslanik, s.a.v.a., rekao:

"Ova religija nastavit će postojati (i u drugim okolnostima, postojano, snažno, i nepovredivo) sve dok postoji dvanaest prinčeva (ili namjesnika) koji pripadaju plemenu Kurejš (ili, prema drugim izvorima, pripadaju porodici Hašim)."

U drugim zbirkama o zaslugama, vrlinama, poeziji, i književnosti, ovih dvanaest Imama se spominju poimenično.

Iako se u vjerovjesničkim predajama poimenično ne spominju Ali ibn Abu Talib i jedanaest Imama, a.s., iz njegova potomstva, ove predaje nisu u skladu ni sa jednom misaonom školom u islamu osim sa onom (dvanaestoimamskih) šiija džaferija. Nadalje, ne postoji

---

[16] S obzirom na to da priznaju dvanaest Imama, muslimani šiije džaferije se također zovu i dvanaestoimamske šiije.

nijedno logično objašnjenje za ove predaje osim ono ponuđeno od strane šiijske škole u islamu.[17]

(15)

Muslimani šiije džaferije vjeruju da su dvanaest imama bili:

- Imam Ali ibn Abu Talib, rođak i zet Božijeg Poslanika, tj. muž časne Fatime al-Zehre, kćerke Božijeg Poslanika.
- Imam al-Hasan i Imam al-Husejn,; sinovi Imama Alija i Fatime, unuci Božijeg Poslanika
- Imam Zayn al-Abidin, Ali ibn al-Husejn al-Sedždžad
- Imam Muhammed ibn Ali al-Bakir
- Imam Džafer ibn Muhammed al-Sadik
- Imam Musa ibn Džafer al-Kazim
- Imam Ali ibn Musa ar-Rida
- Imam Muhammed ibn Ali al-Dževad al-Taqi
- Imam Ali ibn Muhammed al-Hadi al-Naqi
- Imam al-Hasan ibn Ali al-Askeri
- Imam Muhammed ibn al-Hasan al-Mehdi, iščekivani spasitelj.

Oni su – neka je Božiji mir na sve njih – Ehli-bejt (tj. porodica Poslanikova), koje je Božiji Poslanik naredbom Božijom imenovao predvodnicima muslimanske zajednice na osnovu njihove bezgrešnosti, čistoće od pogreški i grijeha i nepresušnog znanja koje su naslijedili od svojeg djeda, Poslanika Božijeg, s.a.v.a., koji je ljudima naredio ljubav i poslušnost prema Ehli-bejtu. U tom smislu, Svemogući Allah se obraća Poslaniku sljedećim riječima:

---

[17] Pogledati: al-Ha'iri al-Bahrani, *Khulafa' al-Nabi* (Namjesnici Božijeg Poslanika).

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى

“Reci: Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu od vas, osim ljubavi prema mojim bližnjima.” (42/23)

Također, Allah je rekao:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

“O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!” (9/119)[18]

(16)

Muslimani šiije džaferije vjeruju da su čisti Imami, za koje historija nikada nije zabilježila niti jedan čin neposlušnosti riječima ili djelom prema Svemogućem Bogu, služili muslimanskom narodu svojim veličanstvenim znanjem te su obogatili islamsku kulturu istinskom učenošću i izrazili su svoje stavove na poljima doktrine, islamskih zakona, etike, umjetnosti, tumačenja časnog Kur'ana, historije i razmatranja o budućnosti. Kroz svoje znanje i djela, Imami su obrazovali skupinu muškaraca i žena koji su na taj način postali pobožne ličnosti čiji su visok položaj, znanje i pristojno ponašanje bili prepoznati među ljudima.

Muslimani šiije također vjeruju da, iako je časnim Imamima uskraćena mogućnost da obnašaju poziciju političkog vodstva muslimanskog naroda za koju su bili imenovani, oni su u potpunosti uspjeli ispuniti svoju misaonu i društvenu zadaću tako što su očuvali principe islamske vjere i temelje islamskog prava.

---

[18] Pogledati mnogobrojne hadise od Vjerovjesnika koji se navode u *al-Sihah al-sittah* (šest najvjerodostojnijih hadiskih zbirka kod ehli-sunneta), kao i druga zasebna djela šiijskih i sunijskih autora.

Da je časnim Imamima bilo omogućeno da izvršavaju političku ulogu koju im je Božijom odredbom dodijelio Poslanik, s.a.v.a., nedvojbeno je da bi muslimanski Ummet dostigao sveobuhvatnu sreću, dignitet, i slavu, muslimani bi održali jedinstvo i integritet, i ne bi bilo dijeljenja, međusobnih razdora, sukobljavanja, krvoprolića, uništenja, poniženja ili podređenosti...[19]

(17)

Iz tog razloga i uzimajući u obzir dokaze iz knjiga islamske doktrine koji su potkrijepljeni predajama i razumnim promišljanjem, Muslimani šiije vjeruju da je obaveza slijediti misaonu školu Ehli-bejta, a.s., i slijediti njihov pristup, jer je upravo to onaj pristup koji je Božiji Poslanik, s.a.v.a., propisao muslimanskom Ummetu te naredio da se tog pristupa pridržavaju.

U poznatoj i utemeljenoj predaji poznatoj kao *Hadis al-Sakalejn* (predaja o dvjema dragocjenostima), vjerodostojno je zabilježeno da je Božiji Poslanik, s.a.v.a., naredio muslimanskom Ummetu da se povinuju časnim Imamima, a.s., rekavši:

“Ostavljam vam dvije značajne (dragocjene) stvari: Knjigu Allahovu i moje potomstvo – Ehli-bejt. Ako se njih budete držali, nikada nećete zalutati.”

Pored Muslima u *Sahihu*, ovu predaju su vremenom zabilježile još na desetine drugih učenjaka i prenosilaca predaja.[20]

---

[19] Za više detalja pogledati: Asad Haydar, *al-Imam al-Sadiq wa'l Madhahib al-Arba'ah.*

[20] Pogledati: al-Washnawiy, *Risalat Hadith al-Thakqalayn*, djelo koje je prije tri decenije potvrđeno od strane Univerziteta Al-Azhar.

Vjerovjesnička odluka da imenuje namjesnika i nasljednika je praksa koja je bila uobičajena kod prijašnjih poslanika i vjerovjesnika – mir neka je na sve njih.[21]

(18)

Muslimani šiije džaferije vjeruju da je muslimanski Ummet – neka ga Allah uzvisi – obavezan da izučava i raspravlja o ovim pitanjima te da se mora udaljiti od nevaljanih metoda neprimjerene kritike, vrijeđanja, lažnih sudova, lažnih optužbi, preuveličanih izjava i neutemeljenih tvrdnji.

Muslimani šiije također vjeruju da bi učenjaci i mislioci različitih pravaca u islamu trebali sazivati naučne konferencije kako bi ispitali navode o njihovoj braći šiijama džaferijama na jedan otvoren, iskren, bratski i objektivan način te da bi im predočili dokaze koji potkrepljuju njihovo viđenje, koje je u skladu sa časnim Kur'anom, utemeljeno na predanjima Božijeg Poslanika, s.a.v.a., na razumnom promišljanju, historijskim činjenicama i općoj društvenopolitičkoj procjeni za vrijeme Poslanika Božijeg i nakon njega.

(19)

Muslimani šiije džaferije vjeruju da su ashabi (Poslanikovi prijatelji) i muškarci i žene koji su se držali Božijeg Poslanika, s.a.v.a., bili u službi islama jer su žrtvovali sve što su imali, uključujući vlastite živote, da bi širili i očuvali svoju vjeru; stoga, svi bi muslimani trebali poštovati ove pojedince, cijeniti njihovu službu islamu i moliti Svemogućeg Allaha da ih nagradi Svojim zadovoljstvom.

---

[21] Pogledati: al-Mas'udiy, *Ithbat al-Wasiyyah,* kao i zbirke predaja, tefsir i historijske spise koje su napisali učenjaci i iz šiijske i iz sunijske škole u islamu.

Međutim, to ne znači da su svi oni koji su bili u vezi sa Božijim Poslanikom, s.a.v.a., do te mjere primjereni i čisti da su njihovi stavovi i djela iznad svake kritike. Naravno, oni su ljudska bića koja nisu nepogrešiva.

Historija je potvrdila da su neki od ashaba zastranili sa Pravog puta tokom života Božijeg Poslanika, s.a.v.a. Časni Kur'an naglašava ovu činjenicu u određenim surama i ajetima, poput: al-Munafiqun (br. 63), al-Ahzab (br. 33), al-Hujurat (br. 49), al-Tahrim (br. 66), al-Fath (br. 48), Muhammed (br. 47), al-Tawbah (br. 9).

Nepristrana kritika ashaba u pojedinim situacijama ne smatra se nevjerstvom. Naravno, mjerilo vjerovanja i nevjerovanja je svima poznato. To mjerilo čini prihvatanje ili negiranje principa poput Jedinstva Svemogućeg Boga, Muhammedovog poslanstva i ostalih pitanja poput dužnosti obavljanja namaza, izvršavanja posta, odlaska na Hadždž, zabrane opijata, kockanja i sl.

Nedvojbeno je da svaki musliman treba da se uzdržava od neprimjerenog govora, psovanja i niskih pisanja, jer je takvo ponašanje neprikladno za istinske muslimane koji slijede uzvišeni primjer Božijeg Poslanika.

Istina je da su većina ashaba bili pravovjerni, vrli i vrijedni poštovanja i časti, ali se primjenjivanje pravila propitivanja biografija prenosilaca hadisa (*al-jarh wal-ta'dil*) na ashabima čini s namjerom da bi se prepoznale vjerodostojne vjerovjesničke predaje (*Sunnet*) od patvorenih, jer nam je poznato da je praksa patvorenja protiv Božijeg Poslanika, nažalost, postala samo brojnija nakon njegovog preseljenja, što je i sam časni Poslanik, s.a.v.a., predvidio. Ova činjenica navela je učenjake obiju skupina, poput al-Sujutija, Ibn al-Džavzija i drugih, da napišu vrijedne knjige o metodama razlikovanja hadisa koje je zaista izgovorio Poslanik, s.a.v.a., od patvorenih hadisa.

(20)

Šiije džaferije vjeruju u postojanje iščekivanog Imama Mehdija, a.s. Oslanjaju se na mnogobrojne zabilježene predaje Božijeg Poslanika, s.a.v.a., koje potvrđuju postojanje Imama Mehdija, koji je potomak hazreti Fatime, a.s., tačnije, deveti potomak Imama Husejna, a.s. Uzimajući u obzir činjenicu da je Imam Hasan al-Askeri, a.s., osmi potomak Imama Husejna, a.s., a on je preselio 260. god. po H. i imao je jednog sina po imenu Muhammed, taj sin mora biti Imam al-Mehdi, a.s., koji se također zove i Abu al-Qasim.[22]

Vidjevši ga uživo, skupina povjerljivih muslimana obavijestila je druge o rođenju Imama Mehdija, o nekim njegovim osobinama i o tome da ga je njegov otac imenovao Imamom da bi zauzeo njegovo mjesto. Međutim, nakon navršenih pet godina, saznavši da ga neprijatelji namjeravaju ubiti, Imam Mehdi je sakriven od pogleda javnosti. Dakle, Svemogući Allah ga je sačuvao za budućnost i za dan kada će biti poslan da bi na kraju vremena uspostavio pravičnu i globalnu islamsku vlast i da bi očistio zemlju od nepravde i predrasuda kojima će biti ispunjena.

Postojanje Imama Mehdija, a.s., toliko dugo nije niti neobično niti čudno, jer časni Kur'an potvrđuje da je i vjerovjesnik Isa, a.s., još uvijek živ, iako je rođen prije više od 2000 godina. Slično tome, vjerovjesnik Nuh, a.s., živio je 950 godina među svojim narodom i pozivao je na obožavanje Allaha, a i al-Hidr – savremenik poslanika Musaa, a.s. – još uvijek je živ.

---

[22] Navedeno je u zbirkama hadisa (sihah), kao i u mnogim drugim knjigama sunijskih i šiijskih autora, da je Božiji Poslanik, s.a.v.a., rekao:
“Na kraju vremena, pojavit će se čovjek iz mog potomstva koji će nositi moje ime i moje epitete, i koji će ispuniti zemlju pravdom i poštenjem nakon što će ona biti ispunjena nepravdom i zlobom.”

U suštini, Svemogući Allah ima moć nad svime; Njegova volja je ispunjena i niko ne može da je negira ili odbaci. Kada je riječ o poslaniku Junusu – mir Božiji neka je s njim i našim Poslanikom i njegovom porodicom – časni Kur'an kaže:

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾ لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

"I da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj (tj. velike ribe) do Dana kad će svi biti oživljeni." (37/144)

Veliki broj uglednih sunijskih učenjaka priznaje rođenje i postojanje Imama Mehdija, a.s., te spominju imena njegovih predaka i navode njegove osobine.

Među tim učenjacima su:

- Abd al-Mu'min al-Shabalnaji al-Shafi'iy, autor djela *Nur al-Absar fi Manaqib Al Bayt al-Nabiyy al-Mukhtar*.
- Ibn Hajar al-Haytami al-Makki al-Shafi'i, autor djela *al-Sawa'iq al-Muhriqah*, u kome je napisao sljedeće o Imamu Mehdiju (a.s): "Abu-l-Qasim Muhammed al-Hujjah (Božiji dokaz nad Njegovim robovima): Kada je njegov otac preselio, on je imao samo pet godina. Svemogući Allah podario mu je mudrost. On se također zove al-Qa'im (onaj koji ustaje sa istinom) al-Muntazar (iščekivani)."
- Al-Qanaduzi al-Hanafi al-Balkhi, autor djela *Yanabi' al-Mawaddah*, objavljenog u Istanbulu u Turskoj za vrijeme Osmanskog carstva.
- Muhammed Siddiq Hasan al-Qanuji al-Bukhari, autor djela *'al-Idha'ah lima kana wama yakun bayna yaday al-Sa'ah*.

- U djelu pod naslovom *Islamuna*, dr. Mustafa al-Rafi'i, jedan od novijih učenjaka, pisao je detaljno o pitanju rođenja Imama Mehdija i pobio sve sumnje koje su postojale o tome.

(21)

Muslimani šiije džaferije obavljaju molitvu, poste, daju milostinju (*zekat*), plaćaju petinu (*khums*), obavljaju hodočašće (Hadždž) u Svetoj Božijoj kući u Mekki, izvršavaju obrede na Hadždžu (jednom kao obavezu i više puta kao pohvaljeno djelo), obavljaju manje hodočašće (*al-'umrah al-mufradah*) kao preporučeno djelo, vole dobro, a odvraćaju od zla, izražavaju vjernost istinskim prijateljima Svemoćnog Allaha i saveznicima Božijeg Poslanika, a izražavaju neprijateljstvo neprijateljima Svemoćnog Allaha i njegovog Poslanika, te se bore u ime Allaha protiv neprijatelja ili mnogobožaca koji vode rat protiv muslimana, i protiv onih koji kuju zavjere protiv muslimanskog Ummeta. Pored toga, oni se pridržavaju islamskih zakona u izvršavanju ekonomskih, društvenih i porodičnih djelatnosti – kao što su poslovanje, brak, nasljedstvo, obrazovanje, dojenje, pridržavanje islamskog pokrivanja (hidžab) i sl. Takve zakone crpe posredstvom idžtihada koji njihovi pobožni vjerski pravnici izvode iz časnog Kur'ana, vjerodostojnog Sunneta, potvrđenih predaja od porodice časnog Poslanika, razumnog promišljanja i konsenzusa učenjaka.

(22)

Muslimani šiije vjeruju da svaka obavezna molitva (namaz) ima određeno vrijeme, a određenih vremena za obavljanje dnevnih (obaveznih) namaza ima pet: sabah (*fajr*), podne (*zuhr*), ikindija (*'asr*), akšam (*magrib*) i jacija (*'iša*).

Iako muslimani šiije vjeruju da je poželjno obavljati svaki namaz u za njega određenom vremenu, oni često obavljaju ikindiju namaz nedugo nakon podne namaza i jaciju namaz nedugo nakon akšam namaza, vodeći se time da je i sam časni Poslanik, s.a.v.a., obavljao ove namaze u paru uzastopno u uobičajenim situacijama, tj. kada nije bilo poteškoća poput bolesti, kiše i putovanja, i kada je bilo moguće da klanja svaki namaz u odvojeno vrijeme.[23] Časni Poslanik je tako postupao da bi olakšao dužnost muslimana u obavljanju obaveznih molitvi, praksi koja se danas čini uobičajenom.

(23)

Muslimani šiije uče ezan (poziv na molitvu) na isti način na koji to rade i drugi muslimani i dodaju rečenicu: "Hayya 'ala khayr al-'amal" (pohrlite najboljem djelu), nakon rečenice: "hayya 'ala al-falah" (požurite spasenju), jer je prethodna rečenica bila dijelom ezana za vrijeme života Božijeg Poslanika, s.a.v.a., ali ju je Umar ibn al-Khattab ukinuo pod izgovorom da ova rečenica, koja ukazuje na to da je molitva najbolje djelo, odvraća pažnju muslimana od učestvovanja u ratovima.[24] Pored toga, naredio je da se rečenica: "al-salatu khayrun min al-nawm" (molitva je bolja od sna) doda ezanu (samo za jutarnju molitvu), iako ova rečenica nije bila dijelom ezana za života Božijeg Poslanika, s.a.v.a.[25]

S obzirom na to da djela obožavanja i njihovo uvođenje moraju biti u skladu sa naredbom i voljom Svemogućeg

[23] U šiijskoj jurisprudenciji, idžtihad podrazumijeva iscrpiti sve napore da bi se religijski zakoni izveli iz njihovih izvora.
[24] Ovo pitanje se spominje u djelu *Sharh Tajrid al-I'tiqad*, koje je napisao al-Qawshaji al-Ash'ari. Također se spominje u drugim djelima, poput *al-Musannafa*, koji je napisao al-Kindi, *Kanz al-Ummal*, koji je načinio al-Muttaqi al-Hindi, te u nekim drugim.
[25] Pogledati zbirke hadisa i historiju islama.

Allaha – Izvora svakog zakona – u smislu da se svaki dio jednog takvog djela mora temeljiti na općem ili partikularnom iskazu iz svetog Kur'ana ili Sunneta, a u suprotnom, smatrat će se odbijenim krivovjerjem, nedopustivo je na osnovu ličnog mišljenja dodavati ili ukidati bilo šta iz vjerskih obreda ili bilo kojih religijskih pitanja.

Muslimani šiije džaferijje u ezan također uključuju i rečenicu: " ash-hadu anna 'Aliyyan waliyyullah" (svjedočim da je Ali povjerljiv rob Allahov) nakon rečenice: "ash-hadu anna Muhammedan rasulullah" (svjedočim da je Muhammed Allahov Poslanik). U ovome se oslanjaju na mnoge predaje zabilježene od časnog Poslanika, s.a.v.a., i časnih Imama, kazujući da rečenica "Muhammed je Allahov Poslanik" nije spomenuta niti napisana iznad kapija Dženneta bez rečenice "Ali je povjerljiv rob Allahov". Međutim, ovo ne ukazuje na to da Muslimani šiije smatraju da je Imam Ali poslanik ili bog itd... Utječemo se Allahu od toga!

Stoga, nije sporno spomenuti ovu rečenicu pored dvije rečenice šehadeta (tj. svjedočenja da je Svemogući Allah Jedan i Jedini Bog, a da je Poslanik Muhammed Njegov Vjerovjesnik) ukoliko se izgovaraju u nadi da će zaslužiti pohvala kod Svemogućeg Allaha.

Prema većini šiijskih učenjaka, ova rečenica nije obavezna niti je dio ezana.

Ova dodatna rečenica ne smatra se neutemeljenim dodatkom vjerskom obredu i, kao rezultat, ne smatra se krivovjerjem jer, kao što je prethodno rečeno, ne izgovara se kao dio ezana ili kao nešto što je obavezno.

(24)

Tokom molitve, muslimani šiije čine sedždu na zemlji, šljunku, kamenju, ili drugim (prirodnim) dijelovima zemlje ili njenih biljaka (uključujući prostirke napravljene

od biljaka), osim tepiha, odjeće, jestivih stvari, ili nakita, kao što je to brojnim i sunijskim i šiijskim predajama potvrđeno. Jedna od vjerovjesničkih predaja kaže da je časni Poslanik, s.a.v.a., činio sedždu na komadićima zemlje ili direktno na zemlji, te da je naređivao muslimanima da ga u tome oponašaju. Prema jednoj od takvih predaja, Poslanik, s.a.v.a., primijetio je Bilala kako tokom molitve čini sedždu sa krajem turbana koji mu je stajao između njegovog čela i zemlje da bi izbjegao užarenu toplotu zemlje. Časni Poslanik, s.a.v.a., uklonio je turban sa njegovog čela, a potom mu rekao:

"O Bilale, neka tvoje čelo dodiruje zemlju."

Druge predaje zabilježene od časnog Poslanika, s.a.v.a., kažu da se ista stvar dogodila i Suhaybu i Rabahu, kojima je Božiji Poslanik, s.a.v.a., rekao:

"O Suhaybe, neka tvoje lice dodiruje zemlju."

"O Rabah, neka tvoje lice dodiruje zemlju."[26]

Kao što je navedeno u *Sahih al-Bukhariju* i drugim zbirkama hadisa, časni Poslanik, s.a.v.a., je rekao:

"Zemlja je za mene učinjena mjestom sedžde i čistom."

Prirodno, sedžda na zemlji i polaganje čela na nju najprikladniji je način činjenja sedžde pred Svemogućim Allahom, jer je to najprikladniji način pokazivanja poniznosti i pokornosti onome koga se obožava. Pored toga, ovaj način činjenja sedžde čovjeka podsjeća na njegov postanak. O ovome je Svemogući Allah u Kur'anu rekao:

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

---

[26] Za više pojedinosti, pogledati sljedeće zbirke: *Sahih al-Bukhari*, *Kanz al-Ummal*, autora al-Muttaqija al-Hindija, *al-Musannaf*, Abd al-Razzaqa al-San'anija, te *al-Sujud 'ala al-Ard,* koji je napisao Kashif al-Ghita.

“Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti.” (20/55)

Sedžda je najviši nivo pokoravanja, a to ne može biti postignuto činjenjem sedžde na tepihu, ćilimu, tekstilu, ili cijenjenom nakitu, već samo tako što će se najcjenjeniji dio tijela, tj. čelo, položiti na najprostiju stvar, tj. zemlju.[27]

Naravno, zemlja na kojoj se čini sedžda mora biti čista. Stoga šiije obično sa sobom nose komadić čiste ilovače koja im uvijek može biti na raspolaganju.

Takvi komadići ilovače mogu biti uzeti sa blagoslovljene zemlje, poput zemlje na Kerbeli, gdje je Imam Husejn, a.s., unuk svetog Poslanika, s.a.v.a., postao šehidom. Slično tome, ashabi su sa sobom nosili neke oblutke sa zemlje u Mekki da bi ih koristili kod činjenja sedžde kada bi putovali. Ove oblutke bi smatrali nečim blagoslovljenim, jer su ih uzeli sa blagoslovljenog mjesta.[28]

Međutim, šijje džaferije ne insistiraju na ovoj praksi, niti je se pridržavaju u svakoj prilici. Oni čine sedždu i na bilo kakvom kamenu, podrazumijevajući da je on čist i neisprljan, uključujući i popločan pod džamije časnog Poslanika kao i svete džamije u Mekki.

Zatim, muslimani šiije tokom molitve ne vezuju ruke jer ni Božiji Poslanik nije to činio. Pored toga, ne postoji dokaz validnosti takve prakse; stoga ni malikije (ogranak sunijske škole) također to ne prakticiraju.[29]

---

[27] *al-Yawaqit wa'l-Jawahir,* al-Sha'rani al-Ansari (egipatski autor iz 10. stoljeća po H.).

[28] Pogledati djelo: *al-Musannaf,* koje je napisao al-San'ani.

[29] Pogledati: *Sahih al-Bukhari, Sahih Muslim* i *Sunan al-Bayhaqi,* za više pojedinosti o malikijskim stavovima.

(25)

Kada muslimani šiije peru ruke tokom uzimanja abdesta, oni započinju od lakata a završavaju na vrhovima prstiju, a ne obratno, što je praksa koju su naučili od časnih Imama, koji su to naučili od časnog Poslanika, s.a.v.a. Podrazumijeva se da su oni znali bolje nego bilo ko drugi o načinu na koji je njihov djed obavljao uzimanje abdesta. Ovo podupire stav da je Božiji Poslanik na ovaj način uzimao abdest.

U kur'anskom ajetu o načinu uzimanja abdesta, šiije tumače arapski prijedlog "ila" kao "sa" ili "uključujući". Na isti način to radi i al-Shafi al-Sahgir u svom djelu *Nihayat al-muhtaj*.

Iz istog razloga, šiije ne peru stopala i glavu (tokom abdesta); već ih potiru vlažnim rukama. U vezi sa ovim, prenosi se da je Abdullah ibn Abbas rekao: "Obred uzimanja abdesta sadrži dva pranja i dva potiranja", te "dva dijela se peru, a dva druga dijela se potaru (vlažnim rukama)."

(26)

Prema šiijama, brak određenog trajanja (*muta brak*) je dozvoljen. Časni Kur'an upućuje na ovu vrstu braka i njegovom dopuštenju u ajetu:

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً

"A ženama s kojima ste imali muta brak dajte vjenčane darove njihove kao što je propisano." (4/24)

Pored toga, za života Božijeg Poslanika, s.a.v.a., muslimani su prakticirali ovaj brak sve do sredine vladavine Umara ibn al-Khattaba.

Ova vrsta zakonskog braka i trajni brak (*al-zawaj al-da'im*) imaju mnogo toga zajedničkog, kao na primjer:

- Žena koja želi stupiti u ovaj brak ne smije imati muža (biti udata).
- Kao i kod trajnog braka, sklapanje ovog braka zahtijeva pristanak i žene i muškarca.
- Poklon koji muškarac treba dati ženi zove se 'mehr', dok se u ovom braku to zove 'edžr', kako se to navodi u časnom Kur'anu u prethodno navedenim ajetima.
- Kada se ovaj brak završi i supružnici se razdvoje, žena se treba pridržavati perioda čekanja (*'iddah*).
- Dijete koje je rođeno u ovom braku je očevo zakonsko dijete.
- Kao i u trajnom braku, i u ovom braku poliandrija je zabranjena.
- U ovom braku, djeca nasljeđuju očeve i majke.
- Međutim, u nekim se stvarima ovaj brak razlikuje od trajnog:
- Period trajanja muta braka mora biti određen.
- Muž u ovom braku nije dužan plaćati izdržavanje supruzi (nakon svršetka njihovog bračnog ugovora).
- Supružnici ne nasljeđuju jedno drugo u ovom braku.
- Nakon što bračni ugovor istekne, razdvajanje automatski stupa na snagu i nakon toga nema potrebe za razvodom.

Muta brak je dozvoljen Šerijatom kako bi se omogućilo muškarcima i ženama da zadovolje svoje prirodne tjelesne potrebe onda kada nemaju uslova za stalni brak.

Shodno tome, muta brak je prije svega rješenje za vrlo ozbiljan društveni problem. On također doprinosi

sprječavanju toga da muslimanska zajednica padne pod ljagu korumpiranosti i seksualne eksplicitnosti.

Također se može koristiti kao šerijatski način međusobnog upoznavanja muškarca i žene prije nego stupe u brak. Na taj se način sprečavaju nezakoniti sastanci, blud, seksualno potiskivanje, upražnjavanje drugih nezakonitih seksualnih ponašanja poput masturbacije, za one koji ne mogu podnijeti da imaju samo jednu ženu ili za one koji se boje stupanja u brak, a ne žele da se upuštaju u nezakonite radnje.

U svakom slučaju, privremeni brak je odobren časnim Kur'anom, časnim Sunnetom i praksom ashaba u jednom periodu. Kada bi se ovaj oblik braka smatrao bludničenjem, onda bi to značilo da je blud dozvoljen Kur'anom, Poslanikom, s.a.v.a., i ashabima, a da su oni koji su stupali u takav brak – utječemo se Allahu od toga – činili blud u dužem vremenskom periodu.

Pored toga, ne postoji jasan, čvrst dokaz u časnom Kur'anu ili časnom Sunnetu kojim bi se privremeni brak ukinuo.[30]

Vrijedno je spomenuti da, iako se privremeni brak, koji je odobren časnim Kur'anom i časnim Sunnetom, smatra zakonitim u šiijskoj školi, šiije daju prednost trajnom braku i sklapanju porodice u odnosu na privremeni brak, jer porodica predstavlja osnovu snažnog i zdravog društva. Oni nemaju sklonost privremenom braku, koji se po islamskom zakonu naziva mut'ah, iako je on zakonit i dozvoljen. Bitno je napomenuti da muslimani šiije sljedbenici Imama, koji poštuju upute časnog Kur'ana, Sunneta i preporuke svetih Imama Ehli-bejta, a.s., veoma uvažavaju žene i prema njima imaju ogromno poštovanje. Šiijska pravna škola i prenesene upute od časnih Imama, a.s., sadrže zanimljive odredbe i regulacije kada je riječ o statusu, pitanjima i pravima žena, naročito kada je riječ o

[30] Za više pojedinosti, pogledati predaje o privremenom braku u vjerodostojnim zbirkama hadisa različitih misaonih škola u islamu.

ophođenju drugih prema njezinim pravima na imovinu, brak, razvod, brigu, dojenje, lične ibadete i kupoprodaju.

(27)

Muslimani šiije džaferije drže da je nezakonito (haram) činiti djela poput preljube, homoseksualnosti, lihvarstva, ubistva nedužnog, korištenja opojnih sredstava, kockanja, varanja, lukavstva, prevare, podvale, monopola, pronevjere, uzurpacije, razbojništva, izdaje, nevjerstva, pjevanja, plesanja, lažnog optuživanja za blud, lažne optužbe, korumpiranosti, povreda vjernika, ogovaranja, zloupotrebe, razvratnosti, laganja, klevetanja i druge vrste prekršaja, bilo da su oni mali ili veliki. Oni uvijek daju sve od sebe da se udalje od takvih prijestupa te pokušavaju da zaštite zajednicu od takvih epidemija objavljivanjem knjiga o etičkim i obrazovnim pitanjima, držanjem tribina, predavanja i govora, poput hutbe na džuma-namazu itd.

(28)

Muslimani šiije naglašavaju značaj plemenite naravi i visokih moralnih standarda. Stoga, oni redovno slušaju vjerske govore i drže sesije i okupljanja u svojim domovima, džamijama i na javnim mjestima, u određena doba i u određenim prilikama, uz želju da se podučavaju. Iz tog razloga oni pridaju velik značaj dovama, koje su zabilježene od časnog Poslanika, s.a.v.a., i Imama, a.s., i koje sadrže izvanrednu vrijednost i bogat sadržaj, poput Dove Kumayl, Dove Abu-Hamzah al-Thumalija, dove al-Simat, dove Jawshan al-Kabir[31], dove Makarim al-Akhlaq i dove al-Iftitah, koja se uči u ramazanskim noćima. Oni uče ove dove u potpunoj pokornosti i duhovnosti uz plač i

---

[31] Ova dova sadrži hiljadu svojstava Svemogućeg Allaha lijepo i prikladno nabrojanih.

iskrenu molitvu kako bi postigli samopročišćenje i kako bi se približili Svemogućem Allahu.

(29)

Muslimani šiije pridaju naročit značaj posjećivanju mezara časnog Poslanika, s.a.v.a., i časnih Imama, a.s., koji su ukopani na sljedećim mjestima: Al-Baqi, mezarje koje se nalazi u svetom gradu Medini, u Saudijskoj Arabiji, gdje su ukopani Imam Hasan al-Mujtaba, Imam Zayn al-Abidin, Imam Muhammed al-Baqir i Imam Jafar al-Sadik, mir neka je na sve njih; sveti grad Nedžef u Iraku, gdje se nalazi mauzolej Imama Alija; sveti grad Kerbela u Iraku, gdje se nalazi mauzolej Imama Husejna, kao i sveti mezari njegove braće, sinova, rođaka i prijatelja koji su zajedno s njim postali šehidi desetog Muharrema, 61. god po H. (na dan Ašure); al-Kazimiyyah, u Bagdadu u Iraku, gdje se nalazi mauzolej Imama Musa al-Kazima i Imama Muhammed al-Jawada; grad Samarra sjeverno od Bagdada u Iraku, gdje se nalaze sveti mauzoleji Imama Ali al-Hadija i Imama Hasana al-Askerija; sveti grad Mešhed u Iranu, gdje se nalazi sveti mauzolej Imama Rize; gradovi Kom i Širaz u Iranu, gdje se nalaze mezari sinova, kćeri i potomaka časnih Imama; Damask u Siriji, gdje je sveti hram hazreti Zejneb, a.s., heroine Kerbele i kćerke Imama Alija, a.s.; te Kairo u Egiptu, gdje je sveti hram hazreti Nafise, jedne od časnih žena Ehli-bejta, a.s.

Muslimani šiije hodočaste navedena mjesta da bi iskazali svoje poštovanje prema časnom Poslaniku, s.a.v.a., jer je poštovanje prema porodici Poslanika ravno poštovanju samog Poslanika, a odavati počast njegovom potomstvu ravno je odavanju počasti njemu samom. Pored toga, časni Kur'an veliča i hvali porodice Imranove, Jasinove, Ibrahimove i Jakubove, iako neki od njih nisu bili vjerovjesnici:

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ

"Oni su porod jedan od drugog." (3/34)

Isto tako, časni Kur'an nije prigovorio onima koji su odlučili izgraditi hramove Družini iz pećine (*ashab al-kahf*) gdje se služi Svemogućem Allahu. Navodeći ovu činjenicu, časni Kur'an kaže:

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا

"Oni do čijih se riječi najviše držalo rekoše: 'Napravit ćemo na ulazu u nju bogomolju!'" (18/21)

Časni Kur'an ne opisuje njihovo djelo kao oblik politeizma. Pa doista, istinski musliman ne kleči niti se klanja bilo kome osim Svemogućem Allahu, i ne služi nikome drugom osim Njemu. Takva djela služenja koja se obavljaju pokraj hramova izvršavaju se jer su ta mjesta blagoslovljena na račun postojanja ovih bogobojaznih osoba.

To je kao kada Svemogući Allah pridaje čast poslaniku Ibrahimu, a.s., i mjestu na kojem je on stajao u Mekki, kada se u časnom Kur'anu kaže:

وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

"Neka vam mjesto na kojem je stajao Ibrahim bude prostor iza koga ćete namaz obavljati!" (2/125)

Kada neko obavlja molitvu iza mjesta na kojem je stajao poslanik Ibrahim, to ne znači da ta osoba obožava to mjesto! I kada neko služi Svemogućem Bogu obavljajući vjerske rituale između brda Saffe i Merve, to ne znači da je ta osoba služila dvjema planinama! Naprotiv, kada neko čini ova djela, on zapravo za mjesto

bogosluženja bira mjesto koje je povezano sa Svemogućim Allahom. Postoje određene prilike i mjesta – kao što je to dan Arefata (deveti dan mjeseca Zul-hidždže), prostor Mine, te brdo Arefat – koja uživaju posebnu svetost. To je iz razloga jer su ova mjesta povezana sa Svemogućim Allahom.

(30)

Iz već navedenog razloga, muslimani šiije džaferije, kao i ostali osviješteni muslimani koji prepoznaju veličanstveni položaj časnog Poslanika, s.a.v.a., i njegove bezgrešne porodice, a.s., pridaju ogroman značaj posjećivanju svetih harema Ehli-bejta, a.s. Posjećuju ih s namjerom odavanja počasti, učenja od njih, obnavljanja zavjeta s njima i izražavanja predanosti vrijednostima za koje su se ove velike ličnosti zalagale da bi očuvale ono za što su i svoje živote žrtvovale.

Posjećujući ove hareme oni se prisjećaju vrlina ljudi koji su tu ukopani, njihovih težnji na putu vjere, posvećenosti stalnom obavljanju molitve, davanju milostinje i postojanom djelovanju protiv svake štete i muke koju su morali pretrpjeti. Pored toga, ljudi kroz ove posjete izražavaju svoje saosjećanje s potomcima časnog Poslanika, s.a.v.a., kojima je učinjena nepravda.

Pa zar nije i sam Poslanik nakon događaja u kojemu je njegov rođak Hamza postao šehid uzviknuo:

“Kako to da niko ne plače zbog Hamze?”[32]

Zar Poslanik nije oplakivao smrt svoga sina Ibrahima?

Zar nije redovno posjećivao mezare u mezarju al-Baqi?

Zar nije opominjao ljude da redovno posjećuju mezare i rekao da vas oni podsjećaju na Budući svijet?[33]

---

[32] Ovaj događaj se spominje u knjigama islamske historije i biografiji časnog Poslanika, s.a.v.a..

[33] Pogledati: al-Sabki al-Shafi'i, *Shifa' al-asqam*, str. 107; *Sunan Ibn Majah*, 1:117.

Posjećivanje harema Imama, a.s., koji pripadaju porodici Poslanika, te sjećanje na njihov način života i junački odvažan stav podsjeća nadolazeće generacije na ogromnu žrtvu koju su ovi velikani podnijeli za islam i muslimane, te u njih ugrađuje duh odvažnosti, hrabrosti, altruizma i požrtvovanja zarad Svemogućeg Allaha.

Doista, posjećivanje mezarja časnih Imama jedno je od civiliziranih i razumnih djela čovjekovih. Narodi se na različite načine prisjećaju svojih velikana i osnivača civilizacija, jer ih ova vrsta komemoracije ispunjava osjećajima ponosa pred drugima te podstiče i druge narode da prigrle njihove vrijednosti i uspostave bliske odnose s njima. Upravo iz tog razloga časni Kur'an hvali stavove poslanika, a.s., i časnih ljudi te pripovijeda o onome što im se dogodilo.

(31)

Muslimani šiije džaferije vjeruju da se časni Poslanik, s.a.v.a., i bezgrešni Imami kod Svemogućeg Allaha mogu zauzimati za ljude, pa tako oni preko časnog Poslanika, s.a.v.a., i Imama, a.s., od Njega traže oprost, ispunjenje svojih potreba te lijek za oboljele među njima. Časni Kur'an im je to dozvolio, pa čak ih u tome i ohrabrio:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ
الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

“A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da i Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv.” (4/64)

Kada je riječ o pravu na posredovanje (zalaganje) (*shafa'ah*), koje je Svemogući Allah podario časnom Poslaniku, s.a.v.a., časni Kur'an kaže:

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى

"A Gospodar tvoj će tebi, sigurno, dati, pa ćeš zadovoljan biti." (93/5)

Stoga je neshvatljivo da će Svemogući Allah, koji je časnom Poslaniku podario pravo zauzimanja za grešnike i nagradio ga pravom posredništva (*wasilah*), spriječiti ljude da od Poslanika traže da se za njih zauzima kod Njega, ili da Poslaniku uskraćuje ovo pravo!

Časni Kur'an prepričava kako je sin vjerovjesnika Jakuba, a.s., tražio od svog oca da se zalaže za njih kod Svemogućeg Allaha, rekavši:

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ

"O oče naš! Zamoli da nam se grijesi naši oproste, mi smo, zaista zgriješili." (12/97)

Ovaj bezgrešni poslanik nije odbio ovaj zahtjev, već je rekao:

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

"Zamolit ću Gospodara svoga da vam oprosti. Zaista, On prašta i On je milostiv." (12/98)

Da ponovimo, niko ne može tvrditi da su časni Poslanik, s.a.v.a., i časni Imami, a.s., mrtvi te da obraćanje njima za posredništvo ne donosi nikakvo dobro!

Naprotiv, općenito su svi vjerovjesnici, a pojedinačno Poslanik Muhammed, s.a.v.a., živi. Svemogući Allah o muslimanima i Poslaniku Muhammedu kaže:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

"I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude protiv vas svjedok." (2/143)

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ

"I reci: 'Trudite se; Allah će trud vaš vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici.'" (9/105)

Očigledno je da, poput trajnosti Sunca i Mjeseca te smjenjivanja dana i noći, ovaj ajet biva na snazi neprekidno do Sudnjega dana.

Časni Poslanik, s.a.v.a., i časni Imami, a.s., su šehidi, a Svemogući Allah na različitim mjestima u Svojoj Knjizi kaže da su šehidi zauvijek živi.

(32)

Muslimani šiije džaferije proslavljaju rođendane časnog Poslanika, s.a.v.a., i časnih Imama, a.s., koji su od njegova potomstva. Oni, također, obilježavaju godišnjice njihova preseljenja. Prilikom takvih ceremonija, spominju njihove vrline, zasluge i uzorne stavove, koji su vjerodostojno zabilježeni u časnom Kur'anu koji ih spominje, veliča i ističe vrline poslanika i vjerovjesnika kako bi ih ljudi slijedili, od njih učili, i od njih dobijali istinsku uputu.

Naravno, na takvim svečanostima oni se uzdržavaju od činjenja zabranjenih djela poput nezakonitog miješanja spolova, jedenja ili pijenja zabranjenih stvari, pretjerivanja u hvali i aplaudiranju ili drugih djela koja su u suprotnosti sa duhom islamskog zakona, koja prelaze utvrđene granice dozvoljenog, koja nisu u skladu sa svetim kur'anskim tekstom i vjerodostojnim Sunnetom, ili nisu u skladu sa općim pravilom jasno zaključenim iz časnog Kur'ana i Sunneta.

(33)

Muslimani šiije džaferije pribjegavaju velikom broju knjiga koje sadrže vjerovjesničke predaje i predaje prenesene od njegove bezgrešne porodice, kao što su djelo *al-Kafi,* povjerljivog učenjaka Shaykha al-Kulaynija, i *Man-la-yahdaruhu l-faqih,* Shaykha al-Tusija. Ovo su dvije neprocjenjive zbirke iz oblasti hadisa.

Iako ova djela sadrže vjerodostojne predaje, niti njihovi sakupljači a ni muslimani šiije džaferije ih ne nazivaju sahih, to jest potpuno vjerodostojnim. Dakle, muslimani šiije ne smatraju sve predaje koje se spominju u ova dva djela vjerodostojnim, nego prihvataju vjerodostojne predaje, a odbijaju one koje su nevjerodostojne, nejasne, ili koji nisu u skladu sa naukom o hadiskom tekstu i njegovom sadržaju (*ilm al-dirayah*), naukom o biografiji prenosioca predaja (*ilm al-rijal*), ili pravilima nauke o hadisu.

(34)

Na polju doktrine, pravne filozofije, dove i etike, muslimani šiije džaferije posjeduju knjige koje sadrže mnogobrojne predaje zabilježene od časnih Imama, poput djela: *Nahj al-Balaghah*, zbirke govora, poslanica i izreka Imama Alija, a.s., koje je sakupio al-Sharif al-Radi;

Risalat al-Huquq (rasprava o pravima) i *al-Sahifah al-Sajjadiyyah* (poznata i kao islamski psalmi) Imama Alija ibn al-Husayn Zayn al-Abidina, a.s.; *al-Sahifah al-Alawiyyah*, koja sadrži molitve Imama Alija, a.s.; i djela Shaykha al-Saduqa: *Uyun Akhbar al-Rida*, *al-Tawhid*, *al-Khisal*, *Ilal al-Sharai'* te *Ma'ani al-Akhbar*.

(35)

Muslimani šiije džaferije se također oslanjaju na vjerodostojne predaje o različitim temama koje su zabilježene od časnog Poslanika, s.a.v.a., u zbirkama hadisa njihove braće sunija[34] bez ikakvog fanatizma ili oštrine.

To je potvrđeno u mnogim šiijskim djelima, starim i novijim, koja sadrže predaje zabilježene od ashaba i žena Božijeg Poslanika, kao što su Abu Hurayrah i Anas ibn Malik, u slučajevima kada ove predaje nisu u suprotnosti sa časnim Kur'anom, vjerodostojno dokazanom praksom časnog Poslanika, razumnim promišljanjem ili općom saglasnošću učenjaka.

(36)

Muslimani šiije džaferije vjeruju da se sva teška iskušenja i nedaće koje su muslimani pretrpjeli u prošlosti,

---

[34] Neophodno je spomenuti činjenicu da muslimani šiije imamije također pripadaju ehli sunnetu jer prihvataju riječi, djela, postupke i odobravanja potvrđena časnim Sunnetom, uključujući česte naredbe časnog Poslanika kada je riječ o pridržavanju njegove porodice. Muslimani šiije se stoga precizno i praktično pridržavaju svetog Sunneta. Ovo je primjetno i u njihovim doktrinama, pravnim uputama i zbirkama predaja. Nedavno je objavljeno enciklopedijsko djelo koje sačinjava više od deset svezaka sa predajama od Božijeg Poslanika, s.a.v.a., u šiijskim zbirkama. Knjiga je nazvana *Sunan al-Nabiyy*.

te one sa kojima se suočavaju danas, mogu pripisati dvama faktorima:

Prvi: Napuštanje Poslanikove porodice (tj. Ehli-bejta), koja uživa sve kvalifikacije neophodne za predvođenje muslimanskog Ummeta, te zanemarivanje uputa i naredbi Ehli-bejta, naročito njihovih pojašnjenja o časnom Kur'anu.

Drugi: Razdvajanje, disperzija, neslaganje i razmirice između različitih pravaca i grupacija u islamu.

S obzirom na navedeno, muslimani šiije džaferije uvijek ulažu napore u promoviranju zajedništva različitih pravaca među muslimanskim Ummetom te pružaju ruke privrženosti i bratstva svim muslimanima.

U tom smislu, učenjaci koji pripadaju pravcu šiija džaferija konstantno su navodili mišljenja nešiijskih pravnika u oblastima poput islamskog prava, tumačenja časnog Kur'ana i teologije, poput djela Shaykha al-Tusija *al-Khilaf*, iz oblasti pravnog zakona, i djela Shaykha al-Tabrisija *Majma al-Bayan*, iz oblasti tumačenja svetog Kur'ana. Ova knjiga je bila predmetom hvale najuglednijih učenjaka Univerziteta Al-Azhar. Drugi primjer je i djelo iz oblasti doktrine *Tajrid al-i'tiqad*, koje je napisao Nasir al-Din Tusi. Komentar na ovu knjigu napisao je Ala al-Din al-Qawshaji, učenjak koji ne pripada šiijskoj školi.

(37)

Ugledni učenjaci šiija džaferija naglašavaju značaj podsticanja na dijalog među različitim pravcima u islamu da bi se diskutiralo o raznim aspektima pravne filozofije, doktrine te historije islama. Također vjeruju da je učenjacima različitih škola u islamu nužno potrebno da postignu međusobno slaganje na polju savremenih pitanja, kao i da se uzdržavaju od međusobnog lažnog optuživanja ili trovanja atmosfere razmjenjivanjem uvreda, da bi izgradili put ka razumnom usklađivanju među različitim

stranama i višestrukim granama muslimanskog Ummeta. Ovaj korak može oslabiti napore neprijatelja islama i spriječiti ih da prodru u muslimanski Ummet, jer neprijatelji pokušavaju pronaći kobne razdore da bi izvršili izravan napad na sve muslimane, bez obzira na njihovu pripadnost pravcu ili grupi.

Stoga, muslimani šiije džaferije nijednog muslimana ne optužuju za nevjerstvo (*kufr*), osim osobe ili grupe o čijem se nevjerstvu svi muslimani slažu.

Muslimani šiije ne osjećaju neprijateljstvo prema drugim pravcima u islamu, niti dopuštaju bilo kome da pravi zavjere protiv njih. Pored toga, oni poštuju ideje koje o religijskim zakonima usvajaju muslimanski pravci i zakonske škole. Oni, dakle, smatraju prihvaćenim, adekvatnim i dozvoljenim sva prošla djela osobe koja pređe iz bilo kojeg drugog pravca u islamu u šiijsku školu. Stoga, onome ko pređe u šiijski pravac, njegove/njezine molitve, post, hadždž, zekat, brak, razvod i ugovori o prodaji smatraju se prihvaćenim. Muslimani šiije džaferije i njihova braća iz drugih pravaca u islamu žive zajedno u prijateljstvu.

Muslimani šiije džaferije se ne slažu sa imperijalističkim frakcijama poput baha'izma, babizma, kadijanizma i sl. Protiv takvih frakcija se bore i suprotstavljaju im se.

Pod određenim okolnostima, muslimani šiije prakticiraju takijju; tj. skrivanje uvjerenja od drugih. Ova praksa odobrena je u časnom Kur'anu i koriste je i muslimani drugih pravaca u islamu. Međutim, šiijje prakticiraju takijju iz dva razloga: Prvi: da bi izbjegli bezrazložno krvoproliće,   Drugi: da bi očuvali jedinstvo muslimana i zaštitili ga od štete i opasnosti.

(38)

Muslimani šiije džaferije vjeruju je jedan od razloga današnjeg nazadovanja muslimana njihova intelektualna, kulturna, znanstvena i tehnološka zaostalost, te da ovaj problem može biti riješen buđenjem muslimana, i muškaraca i žena, i uzdizanjem njihovog intelektualnog, obrazovnog i znanstvenog nivoa kroz osnivanje fakulteta, univerziteta i drugih institucija, te iskorištavanjem modernih znanstvenih otkrića kako bi se razriješili ekonomski i industrijski problemi te tako osnažilo samopouzdanje muslimana da bi im se pomoglo u preusmjeravanju ka radu i aktivnosti na putu dostizanja samoodrživosti i zaustavljanja stanja ovisnosti i potčinjenosti tuđincima.

Prema tome, gdje god se muslimani šiije džaferije nalazile, oni osnivaju naučne i obrazovne centre. Oni se također pridružuju univerzitetima i institucijama zemlje u kojoj žive, a mnogi od njih su diplomirali iz oblasti nauke i tehnologije te su na visokim pozicijama.

(39)

Muslimani šiije džaferije povezane su sa svojim vjerskim učenjacima i pravnicima kroz taqlid; to jest u vjerskim pitanjima pribjegavaju njihovim stavovima. Oni se, dakle, obraćaju učenjacima i djeluju spram njihovih odluka u svim sferama života, jer ovi učenjaci i pravnici predstavljaju namjesnike dvanaest imama, a.s. A s obzirom na to da oni ne ovise o njihovim vladama u ekonomskim pitanjima, uživaju puno povjerenje šiija džaferija.

Šiijski centri vjerskog obrazovanja (*hawzah*), iz kojih diplomiraju vrsni učenjaci šiijske pravne filozofije, izdržavaju studente/ice hawze, a finansiranje za njihovo obrazovanje dolazi iz poreza jedne petine (*hums*) te milostinje (*zekat*) koje ljudi samovoljno daju ovim pravnicima kao vjersku dužnost, poput namaza ili posta.

Muslimani šiije predstavljaju jasne dokaze u korist činjenici da je neophodno da osoba plaća porez jedne petine od svoje godišnje ušteđevine, a neki od tih dokaza nalaze se i u sunijskim zbirkama hadisa.[35]

(40)

Šiije džaferije vjeruju da muslimani imaju pravo uspostavljanja islamske vlade koja upravlja u skladu sa časnim Kur'anom i Sunnetom te štiti prava muslimana, zasniva pravične i zdrave odnose sa drugim državama, brani svoju teritoriju protiv invazija i jamči nezavisnost muslimana u kulturnim, ekonomskim i političkim aspektima, da bi bili snažni koliko im to Svemogući Allah dozvoljava, i kao što to i časni Kur'an kaže:

وَلِلَّـهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ

"A snaga je u Allaha i Poslanika Njegova i u vjernika." (63/8)

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"I ne gubite hrabrost i ne žalostite se; vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici." (3/139)

Muslimani šiije vjeruju da je islam savršena i najobuhvatnija religija i da ona ima vlastiti politički sistem. Zato je potrebno da se muslimanski učenjaci ujedine i razmijene stanovišta da bi ovaj sistem vladavine definirali i pomogli ovom velikom Ummetu da razriješi neprekidne probleme sa kojima se suočava. A Allah je jedini oslonac i pomoćnik:

[35] Za više pojedinosti, pogledati dokaze o obavezi davanja humsa izložene u knjigama šiijskog prava.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

"O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti." (47/7)

Ovo izlaganje daje jasnu sliku glavnih doktrina i vjerskih uputa šiija sljedbenika džaferijskog mezheba čiji sljedbenici žive u zajedništvu sa braćom iz raznih pravaca u islamu. Duboko su zabrinuti za očuvanje postojanja i dostojanstva muslimana i spremni su žrtvovati sve na tom putu.

Svaka hvala pripada Allahu, Gospodaru Svjetova!